

Список використаних джерел

1. Карамушка Л. М. Психологія управління: навч. посіб. К. : Міленіум, 2003. 344 с.
2. Менеджмент керівників закладів дошкільної і початкової освіти: навчально-методичний посібник / кол. авторів: Т. Шоутен, Л. І. Даніленко, О. І. Зайченко, Н. З. Софій. К : Пляда, 2008. 161 с.
3. Урбанович А. А. Психологія управління. К. : Вища школа, 2002. 215 с.

Резнік С. Д., здобувач вищої освіти,
Донецький національний університет імені Василя Стуса
Україна

ПСИХОЛОГІЧНА СЛУЖБА У ЗАКЛАДІ ОСВІТИ ТА ЇЇ ПРИЗНАЧЕННЯ

Чи є така нагальна необхідність забезпечувати функціонування психологічної служби в закладах освіти? Чи зобов'язаний керівник думати про психологічний стан учасників освітнього процесу, забезпечення їх психологічним супроводом та захистом від психологічного насильства?

Відповідь на ці запитання надає Закон України «Про освіту»: відповідно до п. 1 статті 76 у системі освіти діє психологічна служба, положення про яку затверджує центральний орган виконавчої влади у сфері освіти і науки, згідно з п. 2 статті 54 педагогічні працівники зобов'язані захищати здобувачів освіти під час освітнього процесу від будь-яких форм фізичного та психологічного насильства, приниження честі та гідності, дискримінації за будь-якою ознакою. Отже, наявність психологічної служби в закладах освіти чітко регламентована на законодавчому рівні, а необхідність функціонування психологічної служби підтверджує кількість звернень усіх учасників освітнього процесу до її працівників, яка з кожним роком збільшується.

Психологічні служби, як складові державної системи охорони психічного і соціального здоров'я громадян, покликані надавати соціальну і психологічну допомогу особистості не тільки у кризові моменти її життя, а й у процесі розвитку і саморозвитку [3, с. 6].

Положення про психологічну службу у системі освіти України, затверджене наказом Міністерства освіти і науки України від 22 травня 2018 р. № 509, визначає, що психологічна служба забезпечує своєчасне і систематичне вивчення психофізичного розвитку здобувачів освіти, мотивів їхньої поведінки і діяльності з урахуванням вікових, інтелектуальних, фізичних, гендерних та інших індивідуальних особливостей, сприяє створенню умов для виконання освітніх і виховних завдань закладів освіти.

Метою діяльності психологічної служби є сприяння створенню умов для соціального та інтелектуального розвитку здобувачів освіти, охорони психічного здоров'я, надання психологічної та соціально-педагогічної підтримки всім учасникам освітнього процесу відповідно до цілей та завдань системи освіти.

Основні завдання психологічної служби:

- збереження та зміцнення психічного та соціального здоров'я, сприяння особистісному, інтелектуальному, фізичному і соціальному розвитку здобувачів освіти шляхом доповнення сучасних методів навчання та виховання ефективними психолого-педагогічними технологіями;

- сприяння забезпеченню психологічної безпеки, надання психологічної і соціально-педагогічної допомоги всім учасникам освітнього процесу.

Варто звернути увагу, що психологічна служба працює і допомагає всім учасникам освітнього процесу, а не виключно здобувачам освіти.

До складу психологічної служби у системі освіти входять: практичні психологи і соціальні педагоги закладів освіти; методисти обласних, районних (міських) навчально-методичних центрів, працівники психологічної служби управлінь освіти, ОТГ.

Свою діяльність працівники психологічної служби реалізують через такі напрями:

- діагностика – виявлення причин труднощів у навчанні, інтелектуальному розвитку, соціально-психологічній адаптації; вивчення та визначення індивідуальних особливостей динаміки розвитку особистості, потенційних можливостей в освітньому процесі, професійному самовизначенні;

- профілактика – своєчасне попередження відхилень у розвитку та становленні особистості, міжособистісних стосунках, запобігання конфліктним ситуаціям в освітньому процесі;

- корекція – усунення виявлених труднощів соціально-психічного розвитку здобувачів освіти, зниження ризиків проблем адаптації до освітнього середовища, схильності до залежностей та правопорушень, різних форм девіантної поведінки;

- навчальна діяльність – форма активного співробітництва, направлена на удосконалення, розвиток, формування особистості;

- консультування – багатофункціональний вид індивідуальної та групової роботи, спрямований на вирішення запитів, з якими звертаються учасники освітнього процесу;

- зв'язки з громадськістю – діяльність, спрямована на досягнення взаєморозуміння, співпрацю між окремими особами, колективами, соціальними групами, організаціями, державними органами управління;

– просвіта – формування психологічної та соціальної компетентності учасників освітнього процесу.

Відповідно до п. 1 статті 76 Закону України «Про освіту» психологічне забезпечення освітнього процесу в закладах освіти здійснюють практичні психологи, повноваження яких зазначені в Положенні, а саме:

- психологічне забезпечення освітнього процесу;
- психологічний супровід психічного, розумового, соціального і фізичного розвитку здобувачів освіти;
- психологічна діагностика та аналіз динаміки психічного, розумового і соціального розвитку здобувачів освіти;
- психологічний супровід адаптації до умов освітнього процесу;
- реалізація розвивальних, профілактичних, просвітницьких, корекційних програм з урахуванням індивідуальних, гендерних, вікових особливостей здобувачів освіти;
- консультативна допомога всім учасникам освітнього процесу з питань навчання, виховання здобувачів освіти, особистісного та професійного розвитку тощо;
- робота з постраждалими від насильства дітьми тощо.

Соціальний педагог закладу освіти здійснює:

- соціально-педагогічний патронаж здобувачів освіти, колективу та мікрогруп, осіб, які потребують піклування чи перебувають у складних життєвих обставинах тощо;
- просвітницьку роботу та профілактику відхилень у поведінці здобувачів освіти; злочинності, алкоголізму, наркоманії, інших залежностей і шкідливих звичок;
- вивчення та визначення соціальних умов і розвитку здобувачів освіти, мікроколективу (класу чи групи), шкільного, студентського колективу загалом, молодіжних та дитячих громадських організацій.

Забезпечувати якісно психологічний супровід організації освітнього процесу та підтримувати безпечність цього процесу – нелегка робота, тому працівники психологічної служби повинні постійно дотримуватися певних вимог:

- керуватися Етичним кодексом психолога;
- дотримуватися педагогічної етики, поважати гідність дитини, захищати її від будь-яких форм фізичного або психічного насильства;
- будувати свою діяльність на основі доброзичливості, довіри у тісному співробітництві з усіма учасниками педагогічного процесу;
- пропагувати здоровий спосіб життя, підвищувати рівень психологічних знань педагогічних працівників і батьків;

– зберігати професійну таємницю, не поширювати відомостей, отриманих у процесі діагностики або корекційної роботи, якщо це може завдати шкоди дитині чи її оточенню;

– постійно підвищувати свій професійний рівень, запобігати випадкам здійснення психодіагностичної, розвивально-корекційної, консультативно-методичної роботи особами, які не мають відповідної фахової підготовки або права на таку діяльність;

– знати програмно-методичні матеріали і документи щодо обсягу, рівня знань, розвитку дітей, вимоги державних стандартів до забезпечення навчально-виховного процесу, основні напрями і перспективи розвитку освіти, психолого-педагогічної науки.

Сьогодення кидає нам виклики щодо створення безпечного освітнього простору для всіх учасників освітнього процесу, серед яких з кожним роком збільшується агресія, тривожність, шкільні страхи, ворожість, цькування, соціальна занедбаність, дезадаптація, девіантна поведінка тощо. Зважаючи на всі ці виклики, психологічна служба зобов'язана стати на варті забезпечення розвитку учасників освітнього процесу в умовах психологічного здоров'я та відсутності будь-яких проявів дискримінацій та насильства.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
2. Положення про психологічну службу у системі освіти України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0885-18>
3. Психологічна служба: підруч. / В. Г. Панок (наук. ред.), А. Г. Обухівська, В. Д. Острова та ін. Київ : Ніка-Центр, 2016. 362 с.
4. Психологічна служба в системі освіти: курс лекцій / укладач І. С. Загурська. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2015. 166 с.

Сороколита І. М., здобувач вищої освіти,
Донецький національний університет імені Василя Стуса,
Україна

ГОЛОВНІ ПЕРЕДУМОВИ ПОЗИТИВНОГО СТАВЛЕННЯ ДО НОВОВВЕДЕНЬ

В умовах непростого сьогодення, коли вирують хвилі всесвітньої і локальної кризи, очікуються вибори, зростає безробіття, прогресує інфляція тощо особливий інтерес дослідників суспільних процесів і практичних керівників